

АНАЛІЗ ПРОГНОЗУВАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

ANALYSIS OF FORECASTING THE INTRODUCTION OF INFORMATION TECHNOLOGIES DURING THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS

Статтю присвячено аналізу прогнозів концепції впровадження інформаційних технологій під час підготовки майбутніх педагогів. Медіа-освіта, розрахована на перспективу, має ґрунтуватися на основі двох принципів: уміння швидко орієнтуватись у стрімко зростаючому потоці інформації і знаходити потрібне; уміння осмислювати і застосовувати отриману інформацію. Аналіз зумовлює необхідність вивчення цього напрямку під час змішаного навчання. Досліджено перспективи впровадження дистанційної освіти у закладах вищої освіти України. Визначено головні пріоритети розвитку сучасної освіти в Україні та її перспективні напрями. Прогноз показує, що впровадження медіа-освіти дозволяє легше перейти до дистанційного навчання, а на перспективу – до змішаної форми навчання. За результатами прогнозування сучасний здобувач освіти отримав заздалегідь знання того, як аналізувати, критично осмислювати і створювати медіа-тексти, інтерпретувати медіа-тексти і цінності, сприяти поширенню медіа, працювати грамотно у вимірі сучасних інтернет-платформ; здобувач освіти набув навичок зворотного зв'язку під час роботи у медіа-просторі. Кожен варіант сценарного прогнозу доповнено відповідним прогнозом для освітньої сфери, зокрема для майбутніх педагогів. Установлено, що для забезпечення розвитку за базовими сценаріями потрібні інновації у технічному і методичному забезпеченні процесу навчання.

Подано аналіз на 2021–2022 навчальний рік, де звертається увага на змішану форму навчання, за якої традиційні форми подачі інформації поєднуються та оновлюються засобами медіа-освіти нового формату підготовки майбутніх педагогів. Через те для освітньої сфери актуальним є завдання розробки прогнозів розвитку медіа-освіти, а також методів і принципів використання отриманих прогнозів під час створення нових педагогічних систем. Прогнозований перехід дає сучасній освіті нового виміру, а здобувачі освіти отримують можливість набуття знань із різних інформаційних потоків.

Ключові слова: прогнозування, медіа-освіта, змішане навчання, медіа-культура, дистанційна освіта.

The article is devoted to the analysis of forecasts of the concept of introduction of information technologies at preparation of future teachers. Perspective media education should be based on two principles: the ability to navigate rapidly in the rapidly growing flow of information and to find the necessary ability to comprehend and apply the information obtained. The analysis necessitates the study of this area during blended learning. Prospects for the introduction of distance education in higher education institutions of Ukraine are studied. The main priorities for the development of modern education in Ukraine and its promising areas have been identified. The forecast shows that the introduction of media education makes it easier to move to distance learning, and in the future to a mixed form of learning. According to the results of forecasting, the modern applicant for education has received prior knowledge of how to analyze, critically interpret and create media texts, interpret media texts and values, promote media, work competently in measuring modern Internet platforms; the applicant has acquired feedback skills in working in the media space. Each version of the scenario forecast is supplemented by a corresponding forecast for the educational sphere, in this case future teachers. It is established that innovations in technical and methodological support of the learning process are necessary to ensure the development of the baseline scenarios.

An analysis is given for the 2021–2022 school year, which draws attention to the mixed form of education, in which traditional forms of information are combined, updated with the means of media education of a new format of training future teachers. In this regard, the task of developing forecasts for the development of media education, as well as methods and principles of using the received forecasts in the creation of new pedagogical systems is relevant for the educational sphere.

The projected transition gives modern education a new dimension, and education seekers will have the opportunity to acquire knowledge from various information flows.

Key words: forecasting, media education, blended learning, media culture, distance education.

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/40.51>

Соснова М.А.,

канд. пед. наук,

викладач педагогіки

Відокремленого структурного підрозділу

«Дніпровський фаховий коледж

інженерії та педагогіки

Державного вищого

навчального закладу

«Український державний

хіміко-технологічний університет»

Постановка проблеми у загальному вигляді. Всесвітні тенденції європеїзації, глобалізації та інформатизації, істотні досягнення у техніці, фундаментальні відкриття у науці зумовлюють і супроводжують зростання інтелектуального і творчого потенціалу суспільства, що вимагає безперервної перебудови освітньої сфери, яка повинна оперативіно реагувати на запит часу. Перехід на дистанційне навчання, зумовлений пандемією,

став неочікуваним і доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу: освітян, здобувачів освіти і їхніх батьків. Сучасні інформаційні технології дають змогу підвищити і вдосконалити ефективність освітнього процесу. Під час реформування освіти у закладах вищої освіти прогресивно розробляється концепція дистанційної освіти, яка передбачає розробку різноманітних технологій, зокрема медіа-освіти.

Пріоритетним напрямом розвитку освіти в Україні у XXI столітті є «підготовка людей високої освіченості і моралі, кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, опанування і впровадження інформаційних технологій, мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці» [3]. Останнім часом проблемі дистанційного навчання приділяється велика увага у науковій літературі. Дистанційна система навчання знаходиться у центрі уваги наукових кіл, і сучасні тенденції свідчать про подальшу активізацію досліджень у цій сфері. Через те для освітньої сфери актуальним є завдання розробки прогнозів розвитку медіа-освіти, а також методів і принципів використання отриманих прогнозів під час створення нових педагогічних систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Все більше усвідомлюється той факт, що прогнози соціально-економічного та науково-технічного розвитку суспільства мають органічно поєднуватися із прогнозами у галузі освіти. Ця думка наполегливо підкреслюється у багатьох роботах таких відомих педагогів і науковців, як П.Г. Атутов, Ю.К. Бабанський, С.Я. Батишев, І.В. Бестужев-Лада, Б.С. Гершунський, М.І. Кондаков, Є.Г. Костяшкін, М.І. Махмутов, Н.М. Скаткин та інших, які виділяють проблеми прогнозування і перспективного планування у сфері освіти.

За останні десятиліття швидко розвиваються науково-методичні основи дистанційного навчання. Проблема із питань розвитку дистанційної освіти присвячені роботи багатьох зарубіжних науковців, таких як Р. Деллінг, Г. Рамбле, Д.Кіган, М. Сімонсон, М. Мур, А. Кларк, М. Томпсон та інших, а також таких вітчизняних дослідників, як О. Андреев, Г. Козлакова, І. Козубовська, В. Олійник, Є. Полат, А. Хуторський.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незначний за обсягом час існування системи дистанційної освіти, що ґрунтується на використанні інформаційних технологій під час підготовки майбутніх педагогів, не сприяє створенню розвинених наукових теорій у галузі освіти. У тому вигляді, в якому існують технології, вони більше стосуються технічної та організаційної сторін функціонування системи освіти. Формування медіа-культури особистості під час підготовки майбутніх педагогів в умовах дистанційної освіти в Україні становить проблему широкого впровадження медіа-освітньої практики. Актуальність курсу медіа-освіти зумовлена об'єктивним існуванням соціального медіа-культурного феномену – медіа-реальності, яка характеризується небувалим розвитком засобів масових комунікацій і складає вагомий частину загального обсягу сучасного інформаційного простору.

Базовим для створення концепції застосування інформаційних технологій під час підготовки майбутніх педагогів є визначення основних її понять.

Мета роботи – аналіз прогнозу впровадження і застосування медіа-освіти, а також упровадження дистанційної освіти в Україні під час підготовки майбутніх педагогів.

Виклад основного матеріалу. За останні роки розглядається питання, що інформаційні технології є важливим інструментом покращення якості освіти, оскільки дозволяють необмежено розширити доступ до інформації, урізноманітнюють форми викладення матеріалу. У 2016 році виходить стаття щодо прогнозування застосування інформаційних технологій, а саме медіа-освіти [6]. Сучасні реалії зумовили перехід освітнього процесу на дистанційне навчання. Інформаційні технології є не лише інструментом покращення сучасної освіти, але і її засобом. Застосування інформаційних технологій докорінно змінює роль і місце педагога та здобувача освіти у системі «викладач – інформаційна система – здобувач». Інформаційні освітні технології є не тільки зв'язною ланкою між викладачем і здобувачем освіти, вони сприяють особистісно орієнтованому підходу у навчанні і спрямовані на розвиток сценарного прогнозу.

Кожен варіант сценарного прогнозу доповнено відповідним прогнозом для освітньої сфери, зокрема для майбутніх педагогів. Установлено, що для забезпечення розвитку за базовими сценаріями потрібні інновації у технічному і методичному забезпеченні процесу навчання.

Тогочасна медіа-освіта була розрахована на перспективу будуватися на основі двох принципів: уміння швидко орієнтуватись у стрімко зростаючому потоці інформації і знаходити потрібне; уміння осмислювати і застосовувати отриману інформацію, тобто бути поінформованим щодо розвитку самостійного критичного і творчого мислення майбутніх педагогів. Для цього не досить наявності у системі тільки викладача і підручника, що відображають один погляд, прийнятий у суспільстві, потрібно широке інформаційне поле діяльності: різні джерела інформації, різні погляди на ту ж саму проблему, які спонукають здобувача освіти до самостійного мислення, пошуку власної аргументованої позиції [4]. Нині інформаційні технології стають інструментом роботи. Сучасний викладач має перебудувати свою роботу на медіа, поєднуючи традиційні та інноваційні технології навчання, і водночас залишитися «необхідним».

У статті щодо прогнозу інформаційного розвитку медіа-освіти зазначалося вирішення таких завдань [6]:

- прогнозування розвитку інноваційних підходів до вивчення методів подачі матеріалів за допомогою медіа-освіти;
- прогнозування впровадження інноваційних матеріалів під час освітнього процесу;
- аналіз перспектив експерименту у педагогічному прогнозуванні;
- прогнозування теоретичного аналізу освіти.

Нині науковці-освітяни намагаються вирішити саме ці питання. Водночас існує безліч поглядів на проблему дистанційного навчання і вирішення поставлених завдань. В Україні поняття «дистанційне навчання» належить до тих дидактичних понять, місце яких серед дидактичних категорій не є суворо визначеним, чому сприяла відсутність донедавна єдиної концепції дистанційного навчання. Нині існують різні погляди на дистанційне навчання – від його абсолютизації як нової універсальної форми навчання, спроможної змінити традиційну, до технології комплектування засобів і методів передачі навчальної інформації. Сучасні комп'ютерні телекомунікації здатні забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної навчальної інформації іноді більш ефективно, ніж традиційні засоби навчання. Тому, створюючи прогноз щодо використання інформаційних технологій, ми впроваджуємо елементи змішаного навчання під час підготовки майбутніх педагогів.

Планування прогнозування передбачало три етапи впровадження медіа-освіти: експериментальний етап (2010–2013 рік), етап поступового вкорінення медіа-освіти і стандартизації вимог (2014–2016 рік), етап подальшого розвитку медіа-освіти і завершення її масового впровадження (2017–2020 рік) [6].

Ми зупинимось детальніше на етапі подальшого розвитку медіа-освіти і завершення її масового впровадження (2017–2020 рік). Цей етап передбачав:

- введення медіа-освітнього складника у навчальні програми вищої школи з підготовки фахівців усіх профілів;

- розроблення практичних науково-дослідних тем із питань підвищення ефективності медіа-освіти для забезпечення наукового супроводу його впровадження.

Унаслідок цього медіа-освіта увійшла в освітній процес як дистанційна форма подачі інформації. Прогноз, який ми створили, показує, що впровадження медіа-освіти дозволяє легше перейти до дистанційного навчання, у перспективі – до змішаної форми навчання. За результатами прогнозування сучасний здобувач освіти отримав заздалегідь знання того, як аналізувати, критично осмислювати і створювати медіа-тексти, інтерпретувати медіа-тексти і цінності, сприяти поширенню медіа, працювати грамотно у вимірі сучасних інтернет-платформ; здобувач освіти набув навичок зворотного зв'язку під час роботи у медіа-просторі.

Аналізуючи впровадження дистанційної освіти як неформальної форми навчання, ми створюємо прогноз на наступний проміжок часу. Розглядаючи 2021–2022 навчальний рік, ми звертаємо увагу на змішану форму навчання, за якої традиційні форми подачі інформації поєднуються та оновлюються засобами медіа-освіти нового формату підготовки майбутніх педагогів. Через те для освітньої сфери актуальним є завдання розробки прогнозів розвитку медіа-освіти, а також методів і принципів використання отриманих прогнозів під час створення нових педагогічних систем.

Прогнозований перехід дає сучасній освіті нового виміру, а здобувачі освіти отримують можливість набуття знань із різних інформаційних потоків.

Висновки. Отже, можна впевнено зазначити, що прогнозований розвиток інформаційних технологій став підґрунтям для впровадження дистанційного і змішаного форматів навчання майбутніх педагогів. Кожен варіант сценарного прогнозу ми доповнили відповідним прогнозом для освітньої сфери. Ці прогнози потрібно враховувати під час розробки освітніх систем, зокрема методів, засобів і змісту освіти підготовки майбутніх педагогів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Лапінський В.В., Шут М.І. Комп'ютерно-орієнтоване навчальне середовище та вимоги до його організації. *Наукові записки. Сер. Педагогічні науки*. 2008. Вип. 77, ч. 1. С. 79–85.
2. Морська Л.І. Реалізація системи підготовки майбутніх вчителів іноземних мов до використання інформаційних технологій: зб. наук. праць Національної академії державної прикордонної служби України. *Педагогічні науки*. 2013. Вип. № 2(67). С. 163–179.
3. Овчарук О.В. Рівний доступ до ІТК в освіті – стратегічний напрям освітньої політики: проблеми та перспективи: огляд. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2009. № 2(10). URL: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/14#.U6si5JR_tnl
4. Соснова М.А. Інформаційно-комунікаційні технології як складова сучасного інтерактивного навчання. *Вища освіта України. Сер. Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології*. 2014. Т. 2. С. 93-97.
5. Хмель О.В. Психолого-педагогічні особливості системи дистанційного навчання. *Вісник Луганського національного педагогічного університету ім. Т. Шевченка*. 2005. Вип. 11. С. 181–190.
6. Sosnova M.A. Prognozowanie wprowadzenia media kształcenia na zajęciach języka ukraińskiego. *Nauka i Studia. Pedagogiczne nauki*. 2016. Issue 22(153). S. 28–34.